

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
«Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи»

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 4,0; годин - 120; модулів - 2
Семестр, Рік	V / 3-й
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Попельницька Н.О., кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Контактний телефон	066-355-25-63
Е-mail:	popelnytskaia@onu.edu.ua
Робоче місце	кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Консультації	очні консультації: четвер з 15.00-16.00; Онлайн-консультації: ZOOM, за попереднім узгодженням часу в групі Telegram

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

е-mail: popelnytskaia@onu.edu.ua

телефон: 066-355-25-63

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предмет вивчення дисципліни – сучасна структура, зміст і завдання краєзнавчо-туристичної роботи в закладах освіти туристично-краєзнавчих досліджень, організація навчально-виховного процесу та його методолого-методичне забезпечення.

Пререквізити курсу: лекційний курс та практичні заняття з курсу "Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи" викладається після засвоєння студентами наступних дисциплін: "Педагогіка", "Основи суспільної географії", "Соціальна географія" та ін.

Мета курсу - ознайомити з історією, теорією і практикою краєзнавчо-туристичної діяльності, зокрема із структурою, класифікацією видів та напрямів краєзнавства, особливостями проведення тематичних краєзнавчих досліджень тощо, сформувані у студентів організаційно-методичні навички і вміння щодо організації в шкільних умовах вивчення рідного краю і використання краєзнавчого матеріалу у навчально-виховному процесі.

Завдання дисципліни: сформувані у студентів відповідні уміння і компетентності та основи педагогічної майстерності, що базуються на знаннях теоретичних і методолого-методичних основ організації краєзнавчо-туристичної діяльності в закладах освіти, приміненні раціональних методів, прийомів і технологій, засобів навчання і практичної підготовки фахівців зазначеного курсу.

Очікувані результати. Здобувач повинен:

знати:

- основні особливості позаурочної форми навчання;
- природні ресурси території та об'єкти ПЗФ, знати їх географію;
- окремі навчальні елементи з врахуванням вікових особливостей учнів;

- сутність наукової проблеми, чинники розвитку та наслідки функціонування тих чи інших напрямів географічного дослідження території.

вміти

- організовувати та проводити навчання географії у вигляді екскурсії, географічного вечора, олімпіади, турніру та інше.
- характеризувати природні ресурси території та об'єкти ПЗФ, знати їх географію;
- аналізувати стан використання природних ресурсів та природоохоронної роботи у межах своєї місцевості.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (28 год) та практичних робіт (36 год), самостійної роботи студентів (56 год), загальним обсягом 120 год, що становить 4,0 кредити ЄКТС. Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається і на самостійне вивчення предмета студентами. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: пояснювально-ілюстративний, порівняльно-географічний, проблемного викладення, пошуково-дослідницький; наочні (презентації в Power Point ; пактичні заняття творчо-практичної спрямованості. Самостійне опрацювання нового матеріалу, в т.ч. із використанням інтернет-ресурсів.

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Методичні основи краєзнавчо-туристичної роботи

Тема 1. Введення в краєзнавчо-туристичну діяльність економіки» та методика його викладання як навчальна дисципліна.

Тема 2. Історія краєзнавчо-туристичної діяльності.

Тема 3. Нормативно-правова база та кадрове забезпечення краєзнавчо-туристичної діяльності.

Тема 4. Краєзнавчо-туристичні ресурси.

Тема 5. Рекреаційні ресурси України

Тема 6. Напрями краєзнавчо-туристичної діяльності у навчальних та позанавчальних закладах.

Змістовий модуль 2. Організація краєзнавчо-туристичної роботи

Тема 1. Основні види і організаційні форми краєзнавчо-туристичної роботи.

Тема. 2 Методика проведення шкільних навчальних і позанавчальних екскурсій.

Тема 3. Методика проведення туристичних походів.

Тема 4. Методика проведення краєзнавчо-туристичних експедицій.

Тема 5. Організація роботи шкільного краєзнавчого гуртка.

Тема 6. Шкільні краєзнавчі кутки та музеї.

Тема 7. Проведення масових шкільних краєзнавчо-туристичних заходів

Тема 8. Планування шкільної краєзнавчо-туристичної роботи

Рекомендована література

Основна

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування./ О.О. Бейдик – К.: Київ. ун-т, 2001. – 395 с.
2. Дегтяр В. Д. Основи оздоровчо-спортивного туризму / В. Д. Дегтяр - К.: Науковий Світ, 2003.-203 с.
3. Дудорова Л. Ю. Організація краєзнавчо-туристичної діяльності. Курс лекцій. [навчально-методичний посібник] / Л. Ю. Дудорова, В. В. Романенко – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2009.- 116 с.
4. Кашуба Я. М. Формування системи дитячого оздоровлення і туризму: монографія. Львів: ПАІС, 2007. 293 с.
5. Колотуха О.В. Ресурсний потенціал дитячо-юнацького туризму в Україні. – К.: Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, 2005. – 116 с.

6. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». – Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. – 32 с.
7. Пангелов В. А. Аспекти підготовки фахівців з туристсько-краєзнавчої роботи в педагогічних ВНЗ / В. А. Пангелов // Туризм у ХХІ ст. - К.: Знання України, 2002. - С. 334-437.
8. Пангелов Б. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посіб. 2010. Київ: Академвидав. 248 с.
9. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство/ Навчальний посібник., 2-е видання доповнене та перероблене. -К,: «Альтерпрес», 2007.-346с.
10. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. / В.Л. Петранівський, М.Й. Рутинський./ за ред. проф. Ф.Д. Заставного. – 2-ге вид., виправл. – К: Знання, 2008. – 575 с.
11. Полторак В.М. Туристичне краєзнавство України. Метод. рек. Одеса, 2013.- 46 с.
12. Полторак В.М. Керівництво з інтерпретації природоохоронних територій / [Федорончук Н.О. та ін.] Одеса : СПД, 2013. – 235 с.
13. Полторак В.М. Історія музейної справи в Україні. Метод. рек. Одеса, 2012.- 57 с.

Додаткова

1. Грабовський Ю. А. Спортивний туризм: [навч. посіб] / Ю. А. Грабовський, О В. Скалій, Т. В. Скалій. – Т.: Богдан, 2009. – 304 с.
2. Денисенко Н. Ф., Аксьонова О.П.. Через рух – до здоров'я дітей : навч.- метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 88 с.
3. Дмитрук О. Ю. Спортивно-оздоровчий туризм : навчальний посібник / О. Ю. Дмитрук, Ю. В. Щур. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ: Альтерпрес. – 2008. – 280 с.
4. Основи оздоровчо–спортивного туризму. В.Д. Дехтяр. Навчальний посібник. Київ, Наук. світ, 2003 р, – 70 – 73.
5. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму: Навчальний посібник / Жданова О.М., Тучак А.М., Поляковський В.І., Котова І.В. – Луцьк: Редакційно-видавничий відділ “Вежа” Державного університету імені Лесі Українки, 2000. – С. 175- 233.
6. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія: навч. посіб./ Н.В. Фоменко. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
7. Федорченко В. К. Туристський словник-довідник / В. К. Федорченко, І.М. Мініч - К.: Дніпро, 2000. -С. 136.
8. Холловой Дж. К., Тейлор Н. Туристический бизнес: Пер. с 7-го англ. изд. — К.: Знання, 2007. — 798 с.
9. Фок С. Краєзнавство в системі народної освіти. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2001. №13. С. 7–8.

Електронні інформаційні ресурси

1. Державна національна програма «Освіта (Україна ХХІ століття)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://portal.prolisok.org/osvita_ukraine_xxi.html.
2. Закон України про освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/page3>
3. Закон України «Про туризм» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
4. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю. Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1341-14#Text>
5. Міністерство екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.menr.gov.ua
6. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>

7. Педагогічне краєзнавство - Головна сторінка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kraeznavstvo.at.ua/>
8. Положення про туристські маршрутно-кваліфікаційні комісії навчальних закладі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1342-14#Text>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.
- Контрольні роботи проводяться шляхом тестування чи надання розгорнутої відповіді на питання, або поєднання декількох видів контролю.

Поточний контроль та самостійна робота														Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Підсумковий контроль за дисципліною – екзамен. Екзамен складає студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів. Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для іспиту (60) допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка.

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студента (СРС) оцінюється за результатами підготовки і захисту рефератів, доповідей, поточного тестування. Під час оцінювання самостійної роботи студента за змістовим модулем максимально можлива кількість балів не може бути більшою 50%, які передбачено за оцінювання цього модуля.